

กลยุทธ์...ให้สตรีมีส่วนร่วม

○ อุปสรรคสำคัญของผู้หญิงในการมีส่วนร่วมตัดสินใจจัดการและรักษาลิ่งแวดล้อมคือ การขาดโอกาสเข้าถึงทักษะความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ทรัพยากร ดังนั้นในปฏิญญาปักกิ่ง ฯ มีข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้ผู้หญิงมีส่วนร่วม ดังนี้

๑ การกำหนดสัดส่วนให้มีผู้หญิงในคณะกรรมการด้านลิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับนโยบายด้านลิ่งแวดล้อม ซึ่งปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ประเทศไทยมีผู้หญิงในคณะกรรมการลิ่งแวดล้อมเพียงร้อยละ ๘.๗๐

๒ การอบรม ให้ความรู้สตรีสร้างจิตสำนึกความร่วมมือรักษาลิ่งแวดล้อมในครอบครัว ชุมชน รวมทั้งสตรีภาคแรงงานและเกษตรกรเรื่องการใช้สารเคมี

๓ การร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนณรงค์ให้สตรีมีส่วนร่วมการดำเนินการด้านลิ่งแวดล้อมมากขึ้น

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการจัดการอย่างยั่งยืน ในการปรับแผนการผลิตและพฤติกรรมบริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและลิ่งแวดล้อม ตามยุทธศาสตร์การพัฒนามนุษย์ ความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและลิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) โดยเน้นการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การบริโภคอย่างพอเพียง และจำเป็นอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และแนวทางนี้สามารถริเริ่มให้สตรีเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมดำเนินการ

รูปธรรมความสำเร็จของสตรี

○ ความสำเร็จของสตรีในด้านการมีส่วนร่วมจัดการด้านลิ่งแวดล้อมในประเทศไทย มีตัวอย่างที่ชัดเจนทั้งในฐานะผู้นำ ผู้ส่งเสริม และผู้ร่วมปฏิบัติจากการประกาศเกียรติคุณเนื่องในวันสตรีสากล ประจำปี (๒๕๕๐-๒๕๕๒) อาทิ

๑ นางเพลินใจ ชาญเสนะ ผู้ส่งเสริมและสร้างศักยภาพองค์กรชุมชน กลุ่มผู้หญิงรักษ์ป่าสาคุ จังหวัดตรัง เพื่อจัดการดูแลรักษาป่า

๒ นางสาวประภาจิต สว่างวัฒนา ประธานกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและลิ่งแวดล้อมสมุทรปราการ ผู้นำในการร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จัดการดูแลป่าชายเลน และสร้างเครือข่ายทำงานด้านลิ่งแวดล้อม

๓ นางฉลวย กะแห่วนาค กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์น้ำและลิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี ผู้ริเริ่มโครงการอนุรักษ์น้ำและลิ่งแวดล้อมชุมชนบางปรอก จังหวัดปทุมธานี

○ ความเสมอภาคหญิงชายในการดำเนินการด้านลิ่งแวดล้อมจะนำไปสู่ผลสำเร็จ ก้าวหน้า หากความร่วมมือเกิดจากทั้งหญิงและชายในสังคมตระหนัก และเป็นหุ้นส่วนร่วมมือกันอย่างจริงจัง

ผู้หญิง...“คุณคือ (อีกหนึ่ง) พลังช่วยหยุดยั้ง ภาวะโลกร้อน
: Your Planet Needs You - Unite to Combat Climate Change”

สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๒๕๕ ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
โทรศัพท์ : ๐ ๒๓๐๖ ๘๗๖๓-๖๗, โทรสาร : ๐ ๒๓๐๖ ๘๗๕๓

สตรีกับลิ่งแวดล้อม

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
Website : <http://www.women-family.go.th>
Website : <http://www.gender.go.th>

สตรีกับสิ่งแวดล้อม

- สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและความสะดวกของธรรมชาติ เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษยชาติ ทั้งในชั้นปัจจุบันและชั้นลูกหลานในอนาคต การเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติตามระบบนิเวศนับว่าเป็นภัยพิบัติต่อมนุษย์ จึงกล่าวได้ว่าสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของสังคมโลก ที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกคน เพศ วัย อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจในการจัดการธำรงรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

สิ่งแวดล้อมเป็น...วาระโลก

- จากเงื่อนไข “สองทศวรรษแห่งการพัฒนา” หรือรอบ ๒๐ ปีของการพัฒนาที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในโลก จากการกระทำของมนุษย์ทั้งด้านภาวะมลพิษที่เกี่ยวกับน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมสลายและหมดสิ้นอย่างรวดเร็ว การตั้งถิ่นฐานและชุมชนของมนุษย์ ทำให้เกิดการแออัดยัดเยียด แหล่งเสื่อมโทรม ขยะมูลฝอย และที่สำคัญการทำให้ “โลกร้อน” ด้วยน้ำมือของมนุษย์จากการผลิตทางด้านอุตสาหกรรม การทำการเกษตรที่ขาดความพอเพียง และการบริโภคเกินจำเป็น นับเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของมนุษย์ ดังนั้นองค์การสหประชาชาติ จึงได้เรียกร้องให้ประเทศต่างๆ จัดการดูแลสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมโลก และลดภาวะโลกร้อนภายใต้กรอบแผนปฏิบัติการ ๒๑ (Agenda 21) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ และพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) พ.ศ. ๒๕๔๐ ว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในการ

ลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ เพื่อลดผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์จากภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ทำให้ความร้อนสูงขึ้นมีพายุรุนแรง น้ำท่วม ความแห้งแล้ง โรคภัยแพร่ระบาดมากขึ้น อันเป็นภัยพิบัติต่อชีวิตมนุษย์ โดยมีกลยุทธ์การจัดการที่เปิดโอกาสให้กลุ่มคนต่างๆ ในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง และดำเนินการในทุกระดับทั้งในระดับประเทศ ชุมชน และครัวเรือน

- นานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้ร่วมรับรอง **ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี** (Beijing Declaration and Platform for Action) จากการประชุมระดับโลกด้านสตรีของสหประชาชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ นับเป็นความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายสตรีมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากกิจกรรมในสังคม ชุมชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม โดยเฉพาะความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมของผู้หญิงเพื่อจัดการและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเป้าหมายการพัฒนาคนุษย์หรือเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs) ในปี พ.ศ.๒๕๔๓ ของสหประชาชาติที่มีเป้าหมายหลัก ๘ ประการ โดยมีการรักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นเป้าหมายสำคัญหนึ่งในการนำไปสู่การบรรลุผลการพัฒนาคนุษย์

- จะเห็นได้ว่าประเด็นสิ่งแวดล้อมเป็นวาระสำคัญของโลกที่นานาประเทศร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติในการรักษาและดำเนินการให้เกื้อกูลกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

ทำไมผู้หญิงต้องมีบทบาทและส่วนร่วมในดัชนีสิ่งแวดล้อม

- ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี เป็นกรอบแนวทางการสร้างความตระหนัก และส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย เพื่อลดช่องว่างของสตรี

ในปัญหาหรือข้อห้วงโย ๑๒ ประเด็นอันเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของสตรี โดยในประเด็นผู้หญิงกับสิ่งแวดล้อมนั้น ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องของใกล้ชิดกับทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้หญิงส่วนใหญ่มีบทบาท

- 👉 ดูแลครอบครัวด้วยการจัดหาทรัพยากรธรรมชาติทั้งอาหารและน้ำ สำหรับครอบครัวบริโภค อุปโภค

- 👉 ประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรมเลี้ยงป่า เคียงไหล่กับผู้ชาย และใช้ปุ๋ย สารเคมีในการทำการเกษตร

- 👉 จัดการดูแลการบริโภคอาหาร สินค้าและบริการตลอดจนกำจัดขยะของครัวเรือน

ผู้หญิงจึงสัมพันธ์ใกล้ชิดกับธรรมชาติในฐานะผู้จัดการ ผู้ใช้ประโยชน์ ผู้เปลี่ยนแปลง และผู้ได้รับผลกระทบ นับตั้งแต่ระดับครัวเรือนจนถึงระดับการผลิต ดังนั้นเพื่อให้เกิดการจัดการและรักษาสิ่งแวดล้อมประสบผลสำเร็จผู้หญิงจึงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมตัดสินใจอย่างเสมอภาค เป็นธรรม โดยมีแนวทางดำเนินการตามปฏิญญาปักกิ่ง ฯ ดังนี้

- 👉 ส่งเสริมให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมตัดสินใจในทุกระดับในฐานะ ผู้บริหาร ออกแบบ วางแผน ปฏิบัติงาน และประเมินผล

- 👉 วางนโยบาย โครงการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีมุมมองความเสมอภาคทางเพศและเชื่อมโยงกับเป้าหมายปัญหาความยากจน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

- 👉 มีกลไกการประเมินผลกระทบของการพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่อสตรี